

FÖRORD AV STEFAN GUSTAVSSON

DEN BOK DU NU HÅLLER i din hand är skriven av en person som ibland kallades för den evangeliska världens påve! Det var en på flera sätt mycket passande beteckning – och samtidigt var den djupt missvisande. Innan jag förklarar varför, låt mig få introducera den person det gäller.

VEM VAR JOHN STOTT?

John Stott föddes 1921 i en framgångsrik läkarfamilj i London. Även om hans mamma var kyrkobesökare så gällde det inte hans pappa, som betecknade sig som agnostiker. När Stott var 17 år lyssnade han till en predikan av prästen Eric Nash på temat: ”Vad ska jag då göra med Jesus, han som kallas Kristus?”

Efter predikan visade Eric Nash orden från Uppenbarelseboken 3:20 för John Stott: ”Se, jag står vid dörren och bultar. Om någon hör min röst och öppnar dörren skall jag gå in till honom och äta med honom och han med mig.” De orden kom att förändra John Stotts liv för alltid. Han blev kristen den kvällen och kom efterhand att bli en mycket betydelsefull teolog och kristen ledare.

Ur ett visst perspektiv levde John Stott ett på ytan odramatiskt och till synes händelseöst liv. Han var med i samma församling – All Souls Church vid Langham Place, en anglikansk kyrka i centrala London alldeles intill BBC – i hela sitt liv. Först som församlingsmedlem, sedan som ung präst och sedan under decennier som dess kyrkoherde. Han gifte sig aldrig och bodde sedan början av 1970-talet i en oansenlig lägenhet intill kyrkan. De stora summor av royalties som kom från hans

mer än femtio böcker – många av dem storsäljare som översatts till 65 olika språk – lät han oavkortat gå till de många initiativ som han tog för Guds rike. De flesta av böckerna skrev han i en enkel stuga i den lilla byn Dale i grevskapet Pembrokeshire i sydvästra Wales, en plats som han ända sedan 1950-talet älskade att återvända till.

Ur ett annat perspektiv levde John Stott ett mer intensivt och dramatiskt liv än de flesta och utnämndes i april 2005 av tidningen *Time Magazine* till en av världens hundra mest inflytelserika personer. Orsaken var det globala genomslag som hans arbete hade fått. Det gällde hans förkunnelse, hans böcker, hans olika initiativ för evangelisation och socialt arbete, hans arbete för enhet bland världens evangeliska kristna och hans många resor i tredje världen till den snabbt växande kyrkan. John Stott var känd och älskad av kristna i Afrika, Asien och Latinamerika och kallades där ofta för ”Onkel John”.

Från början låg Stotts fokus naturligt nog på situationen i England. Liberal teologi hade under första hälften av 1900-talet försvagat mycket av livet i kyrkan. Men under 1950-talet – med Stott som samlande gestalt – påbörjades ett långsiktigt och visionärt förnyelsearbete av kyrkan. Helt centralt i det arbetet var återvändandet till en bibliskt präglad kristen tro. Det främsta sättet en förnyelse sker på är genom att ”återerövra predikstolen”. Stotts vision var därför att få se bibeltroende och bibelutläggande förkunnare i alla predikstolar i varje kyrka över hela landet. Det är genom Guds Ord som kyrkan växer och mognar och kan förvandla världen.

Gud välsignade det initiativet. Svenskar som i dag har förmånen att resa i England märker direkt skillnaden gentemot vårt eget land när det gäller mängden dynamiska och växande församlingar som predikar Bibelns budskap. Många av rötterna till den förändringen går tillbaka till Stotts arbete.

Genomgående präglades John Stotts liv av ett strategiskt tänkande. Han identifierade biblisk förkunnelse som nyckeln till förnyelse av församlingen. Han såg vikten av att nå studenter, alltså de som mer än andra kommer att påverka samhällets framtida utveckling, och under hela sitt liv prioriterade han därför studentarbete. Han medverkade vid otaliga

studentkonferenser världen över och var ofta talare vid evangelisations-satsningar vid olika universitet. I den svenska studentrörelsen Credo (tidigare SESG) hade han under 1970-talet ett stort inflytande – vissa studenter anklagades ibland skämtsamt för att ha blivit helt ”förstöttade”!

Det strategiska tänkandet innebar också att John Stott tidigt insåg att kyrkans framtid i stor utsträckning finns i den unga och växande kristenheten på södra halvklotet. Därför valde han att prioritera resor dit, vilket innebar att vi i väst fick allt svårare att få honom att komma på besök hos oss. Den enda gång jag hörde honom i Sverige var under ett besök på det tidiga 1990-talet. Då skedde det i samband med att han också kunde åka på fågelskådning på Öland. Stott var nämligen en mycket framstående ornitolog som dokumenterade och fotograferade över 2 500 olika fågelarter under sitt liv!

I svensk kristenhet är han kanske mest känd som huvudarkitekten bakom Lausannedeklarationen från 1974. Det är ett dokument som har haft stort inflytande på både kristna samfund som Evangeliska Frikyrkan, kristen media som tidningen Dagen och på missionsteologin både i lågkyrkligheten inom Svenska kyrkan och i stora delar av frikyrkan.

Lausannedeklarationen har fått stort genomslag internationellt och blivit en självklar plattform för många sammanhang med sin tydliga bekännelse till Jesus, till Bibeln och till missionsuppdraget. Här finns ytterligare en viktig strategisk insikt hos John Stott: Vi behöver arbeta tillsammans för Guds rike! Därför tog han initiativ till både Lausanne-rörelsen och World Evangelical Alliance, som i Sverige båda representeras av SEA – Svenska Evangeliska Alliansen.

Någon har beskrivit John Stott som en ”renässansperson med reformationens teologi”, och det är en träffande beskrivning. Han var en renässansperson i betydelsen att han hade en enorm bredd av kunskap och intressen och att han hjälpte kristna att utveckla ett kristet tänkande som omfattar hela livet. Det skedde inte minst vid London Institute for Contemporary Christianity som han startade 1982 och som för övrigt var en av inspirationskällorna till CredoAkademin i Stockholm (1992–2016) och som vi i Apologia utgör den direkta fortsättningen av.

I sitt arbete stod Stott tydligt för reformationens teologi, och han skrev återkommande om Bibelns auktoritet. Han myntade också uttrycket ”double listening”, det dubbla lyssnandet. Vi som kristna måste lyssna till både ”the Word” och ”the world” – vi måste lyssna både till Guds Ord och till vår egen samtid och lära oss att överbrygga avståndet dem emellan.

Studiet av Bibeln hade därför högsta prioritet för John Stott, och han skrev själv ett flertal viktiga bibelkommentarer till böcker i Nya testamentet, kommentarer som alla präglas av hans signum: klarhet och skärpa. Han startade också ett inflytelserikt arbete för att träna nästa generation kristna i bibelutläggande förkunnelse, ett arbete som kallas Langham Partnership och som i vårt land finns representerat som Langham Sverige.

Epitetet som påve stämmer alltså om Stott i den meningen att han under sin livstid var en samlande gestalt för evangeliska kristna över hela världen och att han i många frågor pekade ut en möjlig riktning. Samtidigt stämmer epitet *inte alls*, eftersom Stott som auktoritet hela tiden hävdade, inte kyrkan eller den kyrkliga hierarkin eller något ämbete, utan Skriften och dess auktoritet.

Vad som mer än något annat präglar Stott är emellertid hans kärlek till Jesus Kristus, den person som Skriften handlar om och som kom in och tog över hans liv som 17-åring. Därför är Stotts arbete genomgående Jesus-centrerat, vilket gäller inte minst denna bok.

KORSET: MENINGEN MED JESU DÖD

I förordet till en av de engelska utgåvorna av *Korset: Meningen med Jesu död* skriver professor Alister McGrath, själv en ledande teolog och apologet, följande:

Allt sedan dess publicering har John Stotts bok *Korset: Meningen med Jesu död* etablerat sig som den mest respekterade och auktoritativa evangeliska boken i detta så viktiga ämne. Det är fortfarande standardverket med sina fantastiska teman – inspirerande, utmanande, uppmuntrande och upplysande. Det är enligt min

mening John Stotts allra främsta och bästa verk, skrivet på toppen av hans karriär då han var sextiofem år gammal. Vi får på dessa sidor bättre inblick i denna stora författares tänkande och hjärta än i någon annan av hans många skrifter. Det är som om han väntade tills han kände sig redo att skriva om ett så stort ämne, vilket gjorde det möjligt för honom att göra ett koncentrat av den teologiska precision, pastorala visdom och retoriska förmåga som han samlat på sig under en hel livstid. I så fall var det definitivt värt att vänta på.

Boken består av fyra delar.¹ I den inledande delen ges bakgrunden till korset, och John Stott besvarar frågan om vilka som egentligen är skyldiga till Jesu död. Del två behandlar vad Stott kallar ”korsets innersta kärna”, där han visar vad en biblisk förståelse av begrepp som ”gottgörelse” och ”ställföreträdande” innebär. Del tre visar på ett underbart sätt vad korset åstadkommer: det räddar syndare, uppenbarar Gud och besegrar ondskan. I den fjärde delen går Stott igenom ett område som ofta förbises i presentationer av Jesu kors: Vilka blir följderna för oss som kristen gemenskap? Vad innebär det att leva i korsets tecken?

John Stott utgår medvetet från triangeln Skriften, traditionen och den moderna världen. Hans första prioritet är att vara trogen mot Guds Ord, att låta bibelordet säga vad det har att säga, inte vad vi kanske vill att det ska säga. Det finns helt enkelt inget annat alternativ än att göra en noggrann utläggning av bibeltexterna.

Men Stott delar också frikostigt med sig av lärdomar från sin egen läsning av kyrkans stora teologer genom historien. Att vara respektlös mot tradition och historisk teologi är att vara respektlös mot den helige Ande som under varje sekel aktivt har upplyst kyrkan.

Bibeln behöver slutligen inte bara förstås utifrån sitt eget ljus och i ljuset av traditionen utan också i förhållande till den samtida världen. Vad säger Kristi kors till oss moderna människor?

¹ I det följande sammanfattar jag John Stotts egen presentation av boken i hans förord till den första utgåvan.

Don Carson, välkänd nytestamentlig teolog, sade så här när *Korset: Meningen med Jesu död* först kom ut:

Det finns inte många ”måsteläsningsböcker” – böcker som hör hemma i bokhyllan hos varje präst och pastor och hos tänkande lekmän som vill få ett bättre grepp om vad som är centralt i Skriften – men det här är en av dem.

Nyligen snubblade jag över ett vittnesbörd på nätet som bekräftar att detta gäller lika mycket i dag som när boken först kom ut. En kvinna vid namn Cassie Watson² berättar vad som hände henne som student:

När jag höll på med kristet studentarbete vid universitetet i Sydney hade vi en årlig konferens där bokrecensioner var ett återkommande inslag. Vår föreläsare brukade ta med sig en stor hög med böcker upp på podiet och försöka sälja in dem till oss. Jag tog examen för sex år sedan, och det finns bara en bok från dessa rekommendationer som jag minns: *Korset: Meningen med Jesu död* av John Stott. Talaren skojade med oss och sade att vi inte fick lämna universitetet förrän vi hade läst den boken. Jag tog till mig detta och köpte boken direkt.

John Stotts *magnum opus* var avgörande för min daning som kristen. Innan dess hade jag en ganska enkel och grundläggande förståelse av teologi, och jag kunde inte ha svarat på frågan varför Jesus måste komma och dö. Jag visste förstås att han hade dött för våra synder. Men varför kunde Gud inte bara ha förlåtit oss? John Stott besvarade mina frågor och gav mig ett säkert fotfäste i försoningsläran.

Denna bok är verkligen John Stotts *magnum opus*, hans stora mästerverk. Hans livslånga kärlek till Bibeln, hans breda kunskap om teologins historia, hans unika förmåga att systematisera och klarlägga firar här

2 <http://casswatson.com/book-review-stott-on-the-christian-life/>

återkommande triumfer. Det finns helt enkelt ingen bättre bok om den kristna trons centrum än *Korset: Meningen med Jesu död*.

Stefan Gustavsson
Direktor Apologia